

Ishaj vsak dan
medel in pravičar.
Issued daily except Sun-
days and holidays.

PROSVETA

Uredništvo in upravni
prostor:
6067 S. Lawrence Ave.
Office of Publication:
6067 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwall 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXI.

Cena lista
je \$6.00

Entered as second-class matter January 22, 1918, at the postoffice
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1917.

Chicago, Ill., torek, 24. januarja (January 24), 1928.

Subscription \$6.00
Yearly

STEV.—NUMBER 19

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918

Rudarji v Coloradu ugrabljeni in odvedeni v pustinjo

Na samoti jih pustijo brez hrane in vode. — Zadeva je bila sporočena mehiški vladi.

New York, N. Y. — Rev. A. A. Heist, pastor Grace Community cerkve občine v Denverju, Colo., je sporočil Uniji za ameriške civilne svobodščine, da ugrabljajo stavkujoče rudarje mehiške narodnosti in jih nato odvedejo v puščave Nove Mehike, kjer jih pustijo brez hrane in vode. Te mehiške rudarje odvaja tudi iz zaporov na ta način, da jih na to prepuste njih usodi v pustinjah Nove Mehike.

Forrest Bailey, ravnatelj Unije za ameriške civilne svobodščine, je to sporočil mehiški vladi, da podvzame potrebne korake za obrambo svojih državljanov.

Prostovoljna državna policija se poslužuje takih metod, da pomaga premovalniški podjetnici.

Drugo poročilo, ki ga je prejela Unija za ameriške civilne svobodščine s stavkovnega polja v državi Colorado, pripoveduje, da je prostovoljna državna policija odgovorna za uboj dveh stavkujočih rudarjev, od katerih je eden 16-leten deček. To se je zgodilo, ko je policija napadla dvorano IWW organizacije. Pravorek mirniške porote glede ustreljenega Clemente Cheveza se čita: "Clemente Chevez je našel smrt dne 12. januarja, ko so streljali državni policaji, katerih imena niso znana porotnikom. Streljanje je bilo izvršeno brez vsake provokacije in omejenih državnih policajev niso imeli nobene obzira na sloveško življenja." Trije člani državne policije niso hoteli pričati pred poroto, češ da lahko obtožijo sami sebe, ko je nekdo žena pričala, da je slišala dati povelje, da se ubije vsak, ki se vidi, da prihaja iz dvorane organizacije IWW.

Rudarska unija gradi cela mesta za štrajkarje
Samo za les za barake je unija izdala \$400,000. — Poročilo eksekutivi Ameriške delavske federacije.

Miami, Florida. — Eksekutiva Ameriške delavske federacije, ki je tu zborovala zadnji teden, je v soboto imela na dnevnem redu poročilo rudarske unije United Mine Workers of America glede boja rudarjev v Pennsylvaniji.

Poročilo se glasi, da rudarji, ki so člani unije, odločno vztrajajo v boju proti vsakemu znižanju meze. Unija gradi cela mesta barak za stavkarje, ki so bili sredi zime izgnani iz kompanijskih hiš, da so naredili prostor stavkokazom. Unija je potrošila okrog \$400,000 samo za les za barake.

Moški, obstrleljen po prohibicijsnem agentu, ne dobi odkodnine. Eaton, O., 25. jan. — Sodnik A. C. Risinger je odklonil novo obravnavo William Shunkeju, ki je iskal odkodnino \$5,000 za poškodbe, ki jih je dobil, ko ga je obstrlel S. A. Probst, prohibicijsni agent, ko je iskal alkohol v Shunkejevem stanovanju. Pri zaslišanju, ki se je vrnilo pred par tedni, je bil Probst opravičen. Probst je bil tedaj opuščen iz zvezne službe in je sedaj načelnik protialkoholne lige za Utah in Wyoming.

Socialisti za razoroženje Švedske.
Stockholm, 23. jan. — Socialistični poslanec C. A. Lindhagen je predložil v parlamentu osnovo za popolno razoroženje Švedske in apel na ostale skandinavce dešele, da store isto.

Tragedija 40letnih zakoncev.
Centerville, Md. — John Komanda, bivši krojač, je v soboto ustrelil svojo ženo in samega sebe. Poročena sta bila 40 let in oba sta bila stara po 65 let. Vzrok tragedije ni naveden.

Borah zahteva novo politiko za Latince

V Havani se pričakajo radi zračnih pravic in carine. Latinci upajo, da Amerika obdrži besedo.

Washington, D. C. — Senator Borah, predsednik senatnega odseka za zunanje zadeve, je v soboto predlagal, da senat formulira novo latinsko-ameriško politiko. To je nekaj novega, kajti doslej je senat pustil proste roke administraciji, da je imela iniciativo v zunanji politiki.

Borah hoče, da senat stori prvi korak v to smer s temeljito preiskavo glede ameriške politike in aktivnosti v Nikaragvi. To je zahteva vseh progresivnih senatorjev kot cena za podpiranje republikancev v reorganiziranju senata. Borah zahteva, da senat sprejme resolucijo, ki jo predloži njegov odsek in v kateri se senat izreče za temelj, na katerem smejo Združene države v bodočnosti intervenirati v katerikoli latinski republik. Borah je tudi dejal, da ni niti malo zadovoljen s Coolidgevim govorom v Havani.

Havana, Kuba, 23. jan. — Tukajšnji ameriški krogi se bahajo s diplomatično zmago na panameriškem kongresu. Hughesov sobotni govor o ameriški intervenciji v Nikaragvi in drugih latinskih krajih je potisnil Latince v krog roga, pravijo. Deležje latinskih republik izjavljajo, da so zadovoljni, ako bo ameriška vlada držala Hughesovo besedo in izpraznila Nikaragvo "kakor hitro bo tam red in mir." Mehikiška propozicija za "rotacijo predsedniških panameriškega odbora" (doslej je predsedništvo stalno v rokah Združenih držav) najbrž ne bo sprejeta. Latinci "se ne zanimajo dosti" za ta predlog.

Včeraj so se pričakali radi zračnih pravic. Neka nemška avijacijska družba, ki je financirala letalsko črto Kolombija-Panama, bi rada dobila dovoljenje za pristanišče ob panamskem prekopu, toda ameriška vlada je proti temu, ker ne mara "zračnega špijonstva" nad prekopom. Istotako ne pusti Amerika polotov preko svojih fortifikacij na Kubi.

Kuba je včeraj predlagala, da se organizira carinska unija za Severno Ameriko. Ta teden bodo zanimive razprave o projektih za kodifikacijo ameriškega mednarodnega prava, o predlogih za reorganiziranje Panameriške unije in o osnutkih pogodbe za medameriško trgovsko avijacijo.

Cerkveni izgredi v Angliji
Razkačeni farani izgnali župnika iz cerkve.

London, 23. jan. — Boj v anglikanski cerkvi se je poostri celotno na izgredih in fizičnih spopadih v "hramih božjih." Včeraj so bile furiozne demonstracije v cerkvi v Darwini proti župniku F. B. Lauraju, ki je obdolžen, da drži z Rimom. Verniki so izgnali župnika iz cerkve.

Štiriletnica Leninove smrti.
Moskva, 23. jan. — Včeraj in v soboto so bile v Moskvi velike spominke ceremonije ob štiriletnici Leninove smrti. Glavna prireditelj je bila v opernem gledališču v soboto zvečer. Gledalci so bili natlačeni. Ko je stopil na oder Kalinin in dejal: "To minuto pred štirimi leti se je naš ljubljivi vodja umaknil od nas v zgodovino, zato vas prosim: Vstanite in počastite njegov nesmrtni spomin." so ugasnile vse luči na oder se je po poklonu slika Lenina, obdana s svetlobo, izkazala v naradni postavi kakor živ. V drugem momentu so se ugasile vse luči in slika Lenina je izginila.

KADAR SE GOSPODARJI PRIČKAJO, SE IZVE RESNICA

Gospodarji so ali slozni v boju, a zdaj je rava in kava med njimi, ko so zmagali organizirani delavci.

St. Louis, Mo. — Odmevi zadnjega izpisa barvarskih delavcev, ki so ga izrekli barvarski podjetniki nad svojimi delavci lani po leti, se slišajo v pravdi, ki jo je začela proti organizaciji barvarskih podjetnikov "Star kompanija, biva članica te organizacije, ko je vložila tožbo za \$43,000 odkodnine. Ta kompanija izjavlja, da jo je društvo pragovalilo, da izpre svoje delavce, ko je izjavilo, da bo nosilo vse stroške tega izpisa.

Na zahtevu podjetniške organizacije je sodišče izključilo pri zaslišanju vse častniške poročevalce, zato odvetnik Star kompanije ne drži jezika za zobmi in govori javno, kaj se je zgodilo. Po njegovih izjavi se je izvedelo pri zaslišanju sledeče: "Neki zastopnik Društva tovarnarjev in trgovcev je bil navzoč na shodu podjetniške organizacije barvarjev in čistilcev, ko se je dosegel sklep za izpiso po vsem mestu, priporočajoč tako akcijo, češ, da vsi veleinteresi v notranjem mestu zasledujejo z zanimanjem položaj, rekoč, "mi smo z vami do zadnjega moralno in fizično."

Največji barvarski podjetnik ki v mestu je položil ček za deset tisoč dolarjev in rekel, da ima še \$40,000 za boj proti uniji. Drugi so naplaali čeke in prav res je šel denar okoli na tem zborovanju."

En mesec pred izpustom so podjetniki povili cene za petdeset odstotkov, da financirajo vojno proti uniji. Lastniki pralnice, ki niso bili prizadeti v tem boju, so dali deset tisoč dolarjev. Vrh tega so na svoje člane razpisali še devet odstotkov od mesečnih prejemkov kot aasement.

Ravnatelj neke privatne detektivske agencije, ki je videl toliko denarja, se je hitro ponudil, da bo pomagal pognati organizirane delavce iz vseh delavnic. Kameje je ta ravnatelj prevzel povojstvo nad bojnimi silami proti delavcem.

Vojna sreča je opotočna. To se je pokazalo tudi v tem izpustu. Podjetniki so bili tepeni, da je bilo 'joj in unija ima sedaj nad sedem sto članov. Podjetniki so pričakovali, da bo izid boja nasproten. Nekateri so izgubili v tem boju odjemalce in zdaj je nastal kavaj in rava med podjetniki. V tem ravnu in kavaju pa prihaja na dan, kako so podjetniki kovali zaroto, da uničijo delavsko organizacijo. To tudi pove, zakaj so odvetniki podjetniške organizacije predlagali, da se javnost izključi pri zaslišanju.

Volilna bitka na Japon-skem prihodnji mesec
Prve volitve na podlagi splošne volilne pravice.

Tokio, 23. jan. — Ko je vladna zadnja sobota razpustila parlament, je takoj razpisala volitve za novega. Volitve se vrše 20. februarja. To bodo prve japonske volitve na podlagi novega zakona, ki daje splošno volilno pravico vsem moškim, ki so polnoletni. Doslej so na Japonskem volili samo davkoplačevalci. Po novem zakonu bo volilo okrog devet milijonov novih volilcev, ki so večinoma proletarij. Volilni boj bo torej zanimiv. Novi volilni zakon prepoveduje reklamiranje kandidatov. Kandidati ne smejo imeti plakatov, niti ne smejo oglašati svoje kandidature v časopisih.

Čudna so pola justice za delavce, ki išče pravice

Najvišje sodišče odklonilo odkodnino za poškodbo.

Washington, D. C. — L. G. Touchstone je bil zaposlen kot zavirač na Gulf, Mobile & Northern železnici. Ko so premikali vozove na postaji Laurel, Miss., se je spodtaknil nad kosom premoga in padel tako nearečno, da mu je njegova noga prišla na tračnico in so mu bili zmečkani prsti na nogi.

Touchstone je tožil železniško družbo za odkodnino. Nižja instanca mu je priznala pet tisoč dolarjev, kar ni veliko za zmečkane prste na nogi. Noben železniški predsednik, ravnatelj ali magnat bi ne dal svojih prstov na nogi za pet tisoč dolarjev. Železniška družba ni bila zadovoljna s sodbom in je vložila pritožbo proti nji. Pravda je šla od instance do instance, dokler ni prišla pred najvišje sodišče, ki je seveda odklonilo odkodnino zaviraču.

Železniška družba je ugovarjala, da je zavirač videl kos premoga, preden se je spodtaknil nad njim in padel in da je tako sam vzletel, ker je premog tam ležal.

Zakaj ni železniška družba vložila še enostavnejši ugovor? Rekla bi lahko, da je opravičilo delo na železnici in je vedel, ako bo kdaj ponearečil, da poneareči tudi na železnici, ker je delo nevarno.

Bivši senator Lenroot grmel in se jozil

Navajal je v svoji govoranci ustavne pravice kongresa in svari, da resolucija pomeni v pravice držav.

Washington, D. C. — Bivši senator Lenroot je v gromoviti govoranci, ki se je moglo zelo dopadla njegovim novim klizenjem, večmilijarddolarскому trustu za proizvajanje in oddajanje električne sile, svari senatni odsek za meddržavno trgovino proti Walshovi resoluciji, ki priporoča, da se uvede preiskava, ki naj dožene, kako so financirana podjetja za proizvajanje in oddajanje električne sile in če so opravljene pristojbine, ki jih ljudstvo plačuje za električno silo. Odsek je napolnjen njegovega krika, medtem ko je Lenroot brijal znojne kaplje s čela akoci eno uro, mirno čakal, kdaj bo govorance konec.

Senator Walsh je od časa do časa mirno vprašal, zakaj se električni krožek boji preiskave, ako je vse v redu. Tudi senatorja Couzens in Dill sta s takimi vprašanji kalila mrzlo Lenroota, ki je citiral ustavne pravice kongresa in izjavljal, da bo predlagana preiskava odpravila pravice držav.

Bivši senator Thomas iz države Colorado, ki je govoril za kompanijo, ki oskrbuje mesta z električno silo, je argumentiral, da zvezna vlada nima pravice glede proizvajanja in oddajanja električne sile v državah, ali med državami.

Bivša senatorja se potegujeta za pravice držav! Mogoče je pa to vzrok, da ju volilci niso več izvolili v senat. Kdo ve? Nehvaležnost je plačilo sveta, pravi pregovor.

Bančni uradnik obtožen tatvine in potiga

Hillsboro, Ill., 23. jan. — Enno T. Henkel, bivši pomožni blagajnik Farmer's National banke, je bil aretiran na obtožbo, da je poneveril \$5,600 bančnega denarja in zaigal bančne rekorde, da bi na ta način prikriji pomeverbo.

Zlata žila odkrita v Nevadi

Tenopah, Nev., 23. jan. — V tem poznem rudarskem mestu so v soboto odkrili bogato zlato žilo na zemljišču, ki je last Belcher Mining kompanije.

AKCIJA PROTI ŠPEKULATIVNIM POSOJILOM

Senator LaFollette je pričel glabanje, ki mogoče vodi do drastičnih amendentov k rezervnemu bančnemu zakonu.

Washington, D. C. — Senator LaFollette je predlagal v senatu resolucijo, ki priporoča, da zvezni rezervni odbor omeji posojanje denarja v spekulativne namene.

Podal je izjavo, v kateri izreka, da so se spekulativna posojila newyorškim bankirjem od bank sunaj mesta pomnožila za \$131,387,000 v zadnjem tednu, newyorški bankirji so pa znižali svoja lastna posojila na delničah in obveznicah za \$190,089,000.

Ko se je razpravljalo o zakonu za zvezno federalno rezervno obdaru Wilsonove administracije, se je naglašalo, da bo ta zakon preprečil izvlečenje denarja s dekele v Wall Street za influiranje vrednosti delnic. Mali delničniki in agrikulturni interesi na zapadu in jugu zdaj uvidevajo, da ta zakon ni mogel preprečiti toka denarja v New York, da se tam vporabi za naphovanje delniškega trga in tako tudi za nedirektno povišanje cene tovarniškega blaga.

Ko je bil Harding vstavljen za predsednika, je rekel LaFollette, je bilo posojenih na delnice in obveznice newyorškim bankam federalne rezerve samo \$778,000,000. Ko je pa bil Coolidge vstavljen predsednikom, je pa bilo posojenih \$2,119,000,000, zdaj jih je pa \$3,819,000,000.

Voditelj farmarjev z zapada in juga so se sešli v Washingtonu da razpravljajo o vzrokih, ki učinkujejo, da farmarji propadajo. Strinjajo se, da je glavni vzrok ta, ker se denar odteguje farmakim distrikom in da naj sedanji kongres nekaj ukrene za odpravo tega zla.

Troekija se morali odločiti iz Moskve

Ni hotel iti prostovoljno v Anijo. Slove od prijateljev mu ni bilo dovoljeno.

Moskva, 23. jan. — Polagoma prihajajo na dan podrobnosti o izgonu Trockija in njegovih tovarišev iz Moskve. Trockij se je v zadnjem momentu odločno uprl izgonu in bil je takorekoč odločen s silo v vlak. S tem je formalno protestiral proti postopanju sovjetske vlade. Ko je prišel čas njegovega odhoda, je prišlo k njemu v stanovanje šest policistov, ki so ga obvestili, da ga čaka vlak za Taškent.

"Ako hočete, da pojdem z vami, me morete vleči, ker jaz ne grem nikamor prostovoljno," je rekel Trockij. Straža ga je res prišla in odvela v avto, ki je stal zunaj na cesti. Okrog 5000 pristavev je čakalo na postaji Kazan, da se poslovijo od Trockija, toda avto je odpeljal bivega vojnega komisarja na postajo v bližnjem predmestju, kjer ni bilo nikogar.

Odveden v ječo, ker ni obdelal vsega svojega zemljišča.

Florence, 23. jan. — Policija je aretirala Basilio Cinellija, bogatega lastnika zemljišč, ker se ni pokoril odredbi Italijanske vlade, ki določa obdelavo vse zemlje, kolikor jo kdo lastuje. Posebni odbor dela na to, da se Cinellija deportira v kako italijansko kolonijo.

Obtožen, da je umoril očeta

Carmi, Ill., 23. jan. — Veleporota je v soboto ptožila Joseph Perkinsa iz Primingtona, da je umoril svojega očeta, s katerim sta bila večkrat v prepiru.

Proleterska kampa-nja v Jugoslaviji

Radić in Pribečević napovedala boj proti vladi in za decentralizacijo.

Zagreb, Jugoslavija, 23. jan. — Na generalni konferenci demokratske in hrvaške kmetake stranke, ki se je otvorila včeraj v Zagrebu, sta Stefan Radić in Svetozar Pribečević, voditelja obeh koaliranih strank, izjavila, da bosta delala skupaj za strmoglavljenje sedanje vlade v Belgradu in za organiziranje nove koalicijske vlade, ki poskrbi, da nove province v Jugoslaviji (Hrvataka, Slovenija, Crna gora) dobe enake pravice kot jih ima stara Srbija. Govornika sta naglašala, da Srbija dominira in tlačiti nove province kljub dejstvu, da nove province tvore več kot polovico Jugoslavije. Srbi so indiferentni glede interesov novih provinc, zato je treba, da se Jugoslavija decentralizira.

Velik napredek združništva v Angliji

Kooperativne so napredovale za 50 milijonov dolarjev v premoženju in 215,000 novih članov v letu 1925.

London, 23. jan. — Zadruga ali kooperativna v Angliji so storile mogočen korak naprej v letu 1925 kot je razvidno iz poročila, ki je bilo objavljeno ta dni.

Na podlagi poročila so združge napredovale za 215,000 novih članov in za okrog 50 milijonov dolarjev v premoženju. Zanimivost v poročilu je, da so združge osvojile centralni trg hrane, ki je bil prej v rokah vlade. Do 1. septembra 1926 so združge prodale za več kot 10 milijonov dolarjev hrane.

NESREČE SO NAJBOLJ ŠTEVILNE MED LESNIMI DELAVCI

V državi Washington je bilo več kot polovica nesreč s smrtnim izidom v lesni industriji.

Olympia, Wash. — Državni industrijski department poroča, da je v industriji smrtno ponearečilo 31 delavcev v celem letu. Od teh smrtnih nesreč jih odpada na lesno industrijo 16, ali več kot polovica.

To pokazuje, da so varnostne naprave v lesni industriji zelo slabe in da je podjetnikom več za profit kot za varnost človeškega življenja.

VOLICI V SEATTLU NE BODO ODLOČILI O POVIŠANJU UČITELJSKE PLAČE

Tako je odločil šolski odbor.

Seattle, Wash. — Liga srednjekolskih učiteljev je petičionirala, da volilci odločijo o povišanju učiteljske plače. Šolski odbor je pa odločil, da se to ne bo zgodilo.

Napadna vent o Lindberghu

Chicago. — V nedeljo popoldne se je razpisala po Chicagu vest, da je bil Charles A. Lindbergh ubit v Panami. Zvečer je bila vest demantirana, sporočeno je pa bilo, da je Lindbergh postal nervozen valed preoblih sprejemnih ceremonij in komaj čaka, da se spet dvigne v zrak na potu proti domu.

Sovjetski poslanik odsluži Francose

Pariz, 23. jan. — Dovgalevskij, novi sovjetski poslanik v Parizu, ki je dospel te dni sem, je sklenil odslužiti vse francoske komuniste, ki so bili doslej namekčeni v sovjetskem poslanstvu in jih nadomestiti s ruskim osebjem. Pariški komunisti so takoj obdočili poslanika, da je tako početje sovinitivno.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Narodnina: Zedinjena država (laven Chicago) \$6.00 na leto, \$2.00 na pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$2.75 na pol leta, in na inostranstvo \$9.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

887-89 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v objavo n. pr. (Dec. 31-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla narodnina. Posvetite jo prvočlanu, če ne vam ne ostavi list.

ZASLUŽEK RUDARJEV V PREGOVNIKIH VEDNO BOLJ PADA.

Statistiko, ki jo je izdal zvezni biroj za delavsko statistiko o delavnih urah in zaslužku v premogovni industriji na polju mehkega premoga, pokazuje jasno kot beli dan, da se zaslužek rudarjev vedno bolj krči. Statistika se nanaša na leta 1922, 1924 in 1926. Navaja se povprečni zaslužek rudarjev, ki delajo v premogovnikih in zunaj njih.

Rudarji in nakladalci premoga so delali v polmesečnem mezdnem času 8.9 dni v letu 1922, 8.3 dni leta 1924 in 9.5 dni v letu 1926. Vtežitvi čas za obe roki rudarji delali 68.1 ur v letu 1922, 64.6 ur v letu 1924 in 75.4 ur v letu 1926.

Povprečno na uro so ti rudarji zaslužili 91.5c leta 1922, 84.3c v letu 1924 in 81.7c v letu 1926.

Poročilo dalje pravi, da je leta 1926 zaslužilo povprečno 96,010 rudarjev v 566 premogovnikih v enajstih državah po \$1,382. V Tennesseeju so zaslužili po 817 dolarjev, v Illinoisu pa po \$1,581.

Po državah je bil ta povprečni polmesečni zaslužek: V Alabami \$40.92, v Coloradu \$64.12, v Illinoisu \$84.76, v Indiani \$79.61, v Kansasu \$54.53, v Kentuckyju \$47.09, v Ohiju \$62.77, v Pennsylvaniji \$61.03, v Tennesseeju \$29.63, v Virginiji \$46.30 in v Zapadni Virginiji \$56.00.

Ta statistični pregled pokazuje, da se zaslužek rudarjev v splošnem znižuje in da je rudarski zaslužek najnižji tam, kjer rudarji niso organizirani. V državah Kentucky, Tennessee, Virginia in Alabama ni tako visok, da krije najpotrebnejše življenjske potrebe. Pa tudi zaslužek v državah, v katerih so rudarji organizirani, ni visok. Najvišji povprečni zaslužek je v državi Illinois, pa še ta je nizek. Ako rudar zasluži \$84.76 na pol mesece, se ne more govoriti o visoki mezdi. Navzlic temu pa vidimo, da premogovniški podjetniki pritiskajo, da se mezda še bolj zniža. Vsako znižanje mezde pa pomeni, da se rudarji potiskajo na beraško palico, ako se obenem ne znižajo tudi življenjski stroški. Naobratno pa vidimo, da se cene za premog ne znižujejo.

Premogovniška industrija se danes nahaja v takem položaju, da jo popolnega vpropastenja reši le še nacionalizacija. Privatni podjetniki ne morejo več postaviti na noge premogovniško industrijo. Cene za produkt so visoke, mezde pa nizke. Tudi vladna kontrola ne bo rešila te industrije, dokler sta produkcija in distribucija premoga pod privatno kontrolo. Privatni podjetniki so složni le tedaj, kadar je treba povišati ceno produktu in znižati delavske mezde. Ako bi bila premogovna industrija nacionalizirana, bi bila produkcija in distribucija premoga boljše organizirana, kot je pod privatno kontrolo. To pa pomeni veliko prihranitev produktivnih in distributivnih stroškov. Ta prihranitev bi se lahko porabila za povišanje mezde in znižanje cen produkta. Odpad bi tudi dobiček, ki ga spravijo privatni podjetniki.

Premogovniški podjetniki niso za nacionaliziranje premogovne industrije. Tudi železniški in drugi podjetniki niso za kaj takega. Prvi vedo, da ne bodo imeli več dobička od nje, drugi se pa boje, ako se nacionalizira premogovna industrija, da bo ljudstvo kmalu zahtevalo, da se nacionalizirajo vse druge glavne industrije.

Rudarji morajo sami zahtevati nacionaliziranje industrije. Da se ta zahteva uresniči, pa ne zadostuje, da rudarji želje za nacionaliziranje premogovne industrije izrekajo med štirimi stenami, kjer jih nihče ne sliši, ampak njih organizacija mora s to propagando na dan. Vprav sedaj je čas za tako propagando. Veliko več ko sto tisoč rudarjev je na stavki in letos bodo tudi kongresne volitve. Prilika je torej tukaj, da se s propagando prične.

Dozda še ni bilo nič slišati o taki propagandi, razen pred več leti, dasiravno ima rudarska organizacija v svojem predgovoru zahtevo, da premogovniki postanejo splošna ljudska lastnina. Ko bodo letos prihajali kandidati za kongresno zbornico in senat pred rudarje, naj rudarji vprašajo te kandidate, kako sodijo o nacionalizaciji premogovne industrije. Iz njih odgovorov bodo spo-

znali, ako so pripravljeni braniti interese rudarjev in ljudstva ali pa samo podjetnikov in drugih privatnih interesov. Tako naj tudi napravijo s svojimi tovariši, ki se poganjajo za mesta v vodstvu organizacije, ako žele izboljšati svoj položaj.

VESTI IZ NASELIN

Delajmo z razumom.

Detroit, Mich. — Delavske razmere so tukaj še zmeraj slabe. Veliko ljudi je tukaj, ki še ne morejo dela dobiti in še vedno novi prihajajo v Detroit. Le na žalost morajo oditi, ker dela ne dobe. Zatorej ne svetujem nobenemu, da bi v Detroit prišel za delom. Kadar se bodo kaj razmere izboljšale, bom že sporočil.

Kakor od drugod, tako se tudi iz naše nasebine lahko čita vsakovrstne dopise. Nekateri so napredna mislija, ki odgovarjajo resnici, nekateri pa so tudi proti. Čita se večkrat, kako dobro napredujemo. Seveda, saj klubi rastejo kakor gobe po dežju. Rojaki, moje mnenje je, da več ko bo klubov, slabši bo napredek, ker s tem se člane od naprednih delavskih organizacij odganja, da niso več tako aktivni kot bi morali biti. Na eni strani postavite, na drugi strani se pa podira. Kakor hitro kateremu ni kaj po volji, ga pa zmanjka in še druge svoje tovariše poduči. S tem se dela le razdor in prepri. Kadar gre na seji za kako delavsko stvar, takrat se pa nekateri razburijo z nevarnostjo, čeprav drugače pravijo, da so napredni. Nekdo mi je rekel, da je najboljša, če človek samo zase gleda. Seveda tak človek nič ne premišli, kako bo z njegovimi otroki, ko bodo odrasli. Tako je med nami Slovenci. Delavstvo si je največ samo krivo, ki verjame takemu navzevalcu, v resnici pa noče priti do dna. Krivda je, ker ne študiramo časovnih razmer. Le svoje mišljenje gonimo pred seboj. Večkrat se pripeti, da se prežene megle, za katero se skrivajo breznačajnejši. Človek, ki dela za lakorilčevalce, seje seme prepira. Prepri rodi zavist in zavist mrzlo. To se ponavlja in se bo ponavljalo, dokler bomo vodili politiko vsak po svoje.

Rojaki, izselili in naselili smo se kot hlapci, živimo kot hlapci, ne bomo pa vedno hlapci lakorilčevalcev, da ne bomo diskreditirali svojih hčera in sinov, predno stopijo na cesto življenja.

Poglejmo nazaj. Kupili smo stavbo. Notri so klopi in stoli, katere smo pripravili. In kmalu bi nas pregnala lastna zavist. Torej, ne odrekaite rojakom, da stopijo notri, ker so upravičeni do prostora, ker smo ga sami pripravili v prid delavskega razreda. Pustimo vaiko nizkotno strankarstvo in ne verjemimo takim, ki bi pobili delavstvo in nam odpril pot v sušnost. Saj smo itak malo manj kakor sužnji.

Iz delavskega časopisa, ki nam opisuje katastrofe po rovin in tovarnah, vidimo, koliko delavcev je že dalo življenje za kapitalizem. Kapitalisti soto radi vidijo, da so delavci pri raznih strankah, ker vedo prav dobro, da če je več strank, toliko več je nasprotstva med delavci. Nesložne lahko porinejo pod en jarem in ta jarem je sužnost. Moja ideja je, da delavci nikdar ne bo dosegel nič dobrega, dokler bo toliko strank. Ena sama pot je, ki bo delavstvo rešila. Ta pot je v združitvi vseh delavcev v eno stranko. Postali bi tako močni, da bi lahko prijeli kapitalizem za vrat, kakor nas sedaj on tišči. Takrat bi bila prava delavska zmaga celega sveta, ker bi bilo konec kapitalizma za vekomaj.

— Frank Tehovnik.

Fašistični režim v Primorju. Cleveland, O. — Vedno čitam razne članke iz našega Primorja, kaj se vse tam godi pod kruto vlado fašizma in pod Mussolinijem. Danes naši Slovenci ne smejo ziniti Slovensko, toliko manj pa še zapeti, in ne čitati slovensko. Kaj mislite vi ostali rojaki, ki ste danes oddaljeni? Samo pogledimo Združene države. Tukaj so vse narodnosti iz celega sveta. Ti narodi imajo svobodo do svoje litera-

ture in imajo v svojem jeziku lahko knjižnico ali svoj list in svobodno besedo. Slovenci imamo svoja izobraževalna društva in svoje sestanke. Vlada nam ne zabranjuje v svojem jeziku govoriti in ne čitati in pisati.

Ako pogledamo Mussolinijev režim, potem se more gnusiti vsakemu trezno mislečemu človeku tako počenjanje. Če se spomnim na moja mlada leta, kako je bilo tiste čase. Tiste čase pred svetovno vojno smo lahko čitali in pisali, shode prirejali, seveda ne svobodno ali vendar smo se pogovorili v svojem materinem jeziku. Pogledjmo kakšno svobodo je danes pod krutim režimom fašistovske vlade! Danes je vsa slovenska literatura zatirana, vse kulturne ustanove so ustavljene. Posebnq v Gorici so se Slovenci jako zanimali za razne kulturne in poučne zabave in za knjige. Kdo je činitelj vsega tega? Nobeden drugi kakor ena oseba. Kdo je, to seveda ve vsa kulturna svet, da nobeden drugi kakor edino Mussolini, ki danes vlada v Italiji. Mislim, da bomo na naši zemlji še lahko zapeli "Le pa moja domovina", katero danes pod fašizmom se peti ne sme. Mislim, da tista zatirana masa, ki spi danes, da se bo prebudila iz spanja, da bo tista velika masa vstala kakor iz groba, in bo zaklicala: Dol s Mussolinijem! Dol s fašizmom! Dol s kruto roko, katere nas je dolgo let bicala in zatirala. In bo zaklicala: Zivi rod slovenski! Ven s njimi, mi jih nočemo! Oživel bo vsa slovenski rod. Če pogledamo druge države, vidimo, da ima vsak narod v eni ali drugi državi večje pravice kakor v Italiji. Zatorej še mi Slovenci, kar nas je v Združenih državah, dajmo našim rojakom pomagati, da se čim prej prebude, da si čim prej pomagajo. Naši otroci pod Italijo imajo samo laški poduk. — Vsak rojak naj da kakšen dober svet, kako bi se tu organizirali, da bi rešili svoje rojake izpod Mussolinijevega režima, ki danes kruto zatira naše rojake onkraj morja.

Bratki pozdrav!

— Anton Mravljec.

Pismo mladenke iz Rentona.

Renton, Pa. — Redko kdaj se kdo oglašja iz te nasebine. Tukaj se nahaja precejšnje število Slovencev, Hrvatov, Italijanov ter Poljakov. Vsi ti so bili zaposleni v premogorov do prvega aprila. Kakor je gotovo vsem rojakom po širni Ameriki znano, so že 10 mesecev na stavki.

Do sedaj stojijo vsi trdno v stavkovnih vrstah, le 3 naši bratje Slovenci so se izneverili in dali ogoljufati; ali so stavkovniki. Nekoliko Poljakov istotako. Stari pečlar je šel pred nekaj tedni stavkovnik v tukajšnji rov št. 3. Naši bratje so ga pa pregovorili. Res je prenehal za par tednov. Neko mlado dekle stavkokaško mu je obljubila zakon, ako gre delat to umazano delo z namenom, da ji kupi suknjo, vredno \$150. Stari pečlar je star 56 let, dekle pa 16 let. Bilo srečno! Brrrr!

Kar vas je Slovencev, držite se proč od zapadne Penne, ker tukaj ni dela za poštenega delavca. Kar nas je ostalih Slovencev in Hrvatov, smo vsi popolnoma izčrpani. Potrebujemo nujno pomoči. Kdor hitro da dvakrat da. V prvi vrsti so najbolj potrebni očetje, matere in otroci, ki morajo obiskovati šolo, pa so povečini bosi ter raztrgani in lačni. Bili so v največjem mrazu in dežju izgnani iz kompanijskih hiš. Za silo so se naselili v takorvanih barakah, katere so zgradili njih hrabri mošje in očetje v snegu in dežju ter mrazu.

Dosedaj dobivamo pičlo podporo \$1 na teden na moza, za otroke 50c. Torej mora vsak zaveden delavec vedeti, da se ne more s tem preživeti.

Dosedaj smo dobili nekoliko obroke in obuvla, za kar se iskreno zahvalimo vsem daro-

valcem. Se priporočamo še za naprej za pomoč do končne zmage. To ne bo samo naša zmaga! Ako mi propademo, propadejo vsi trpini po širni Ameriki.

Pozdrav vsem zavednim rojakom in rojakinjam širom Amerike! — Annel Čeligoj, članica SNPJ.

Poročila in zahvala.

Piney Fork, Ohio. — Društvo "Novo leto št. 176 SNPJ se zahvaljuje vsem kleveldskim društvom SNPJ in SSPZ ter vsem darovalcem in nabiralcem, ki so nabirali obroke za nas stavkarje v vzhodnem Ohiju.

Obroke, ki je bila poslana na sobrata Leo Bregarja, Maynard, Ohio, smo razdelili med 6 družtev. Potem jo je vsako društvo razdelilo med svoje člane. Vsak je bil darila vesel v teh slabih razmerah, ko nas mučijo že deseti mesec.

Kdo ve, koliko časa nas bodo še mučili. Baroni premoga nas hočejo enkrat za vselej sestradati. To bi se jim nedvomno tudi posrečilo, ako bi se naši tovariši delavci in nabiralci ne zavedali, da naš poraz je tudi njihov poraz. Radi tega pa gori omenjenim gre vsa hvala, ker se s tem trudopolnim delom borijo skupaj z nami stavkarji za boljši obstoj vsega delavstva.

Vemo, da je z nabiranjem zelo težka stvar. Pa vseeno vas prosimo, da po tej začrtani poti greste do končne zmage po vaši moči, ker med stavkarji je potreba velika.

V naši premogarski nasebini smo prejeli poleg omenjene obroke še od unije. 95 družin je dobilo po \$6.25, ter 117 družin pa po \$4, ne glede koliko oseb šteje družina. To je za ves čas stavke. Samo ob sebi se razume, da med tolikimi družinami je veliko število prizadetih malih otročičev, ki kričijo: "Mama, daj kruha!" Potem pa lahko sodi vsak čitatelj, po svoje v kakšnih razmerah se nahajamo. To je borba za boljše delavske razmere.

Pozdrav vsem zavednim delavcem širom Zedinjenih držav in članom SNPJ ter čitateljem Prosvete! — Frank Završnik.

Smrtna kosa.

Roundup, Mont. — Kar se dela tiče tu v okolici Roundupa, so premogorovi obratniki vsaki dan zadnje štiri mesece. Sedaj so se zahtev za premog nekoliko omejile, tako da se dela sedaj do štiri dni v tednu. Ne svetujem, da bi kdo sem hodil za delom ker se ga sploh težko dobi.

Naznanjam žalostno vest, da je dr. št. 114 SNPJ izgubilo iz svoje srede zvestega člana Antona Policha. Omenjeni je šel zdrav na delo dne 11. januarja. Zaposlen je bil pri pokladanju tira v premogorovu. Delal je popolnoma sam v premogorovu. Ko je že vse svoje delo dovršil, — med 2—3 uro popoldne, je imel še premakniti stroj za prevažanje premoga na stranski tir, — v tem momentu je pa prišel v dotiko z električno žico, ki ga je na mestu ubila. Našli so mrtvega delavca ob 7. uri zvečer.

Pokojni je bil star 34 let. Zapuška žalujočo soprogo in dva otroka, eden 10 in drugi 3 leta star. Pogreb se je vršil iz hiše žalosti dne 15. jan., ki sta se ga z zastavo udeležili dve društvi poleg našega, sosednje dr. št. 132. SNPJ in dr. št. 384 HBZ, katerega član je bil tudi pokojni.

V imenu našega društva št. 114 SNPJ se lepo zahvaljujem dr. št. 132, ki se je udeležilo pogreba z zastavo. Da je bil pokojni priljubljen, so pričali mnogi venci in cvetlice, ki so bile podarjene kot v zadnji spomin. Tudi naše društvo mu je položilo venec na krsto v zadnji spomin.

Počivaj mirno v ameriški grudi. — Fr. Grušen, tajnik št. 114.

Stavka. — Smrtna kosa.

Caddy, Pa. — Z delom se ne morem pohvaliti, ker je znano, da smo na štrajku že deseti mesec. Da ni za nas delavske družine nič dobrega, se lahko razume, ker kdor je prihranil kakšen cent, ga je lahko že porabil v teh dolgih mesecih.

Podpore so pa deležni le bolj drugi narodi. Če vprašate za podporo, pa ti povedo: Ti si veliko zaslužil, imaš denar na banki. Kako bi pa bilo, ako bi ne bil malo prihranil? Vsaki mesec je treba le ven šteti. V desetih mesecih se tudi porabi za vsakdanje potrebe, čaravno nas je le 5 v družini. No, pa že prestanemo, samo da smo zdravi. Kjer je še bolezen v družini, tam je še večje gorje.

Tu v naši nasebini na Treveskinu je društvo Ferlic obiskala velika nesreča. Umrla jim je najstarejša hči Mary. Zapuška žalujočo mater, močta, dva mladoletna otroka, eno sestro, pet bratov in več sorodnikov. Bila je skrbna mati svojim otrokom, in prijazna z vsakomur. Vsakemu je voščila vsikdar prijazno besedo, bila je priljubljena daleč na okrog, tudi med drugimi narodi. Umrla je dne 9. januarja. Njeno krsto je krasilo nebroj lepih vencev. K zadnjemu počitku smo jo spremili na 13. januarja ob veliki udeležbi občinstva. Draga Mary, zapustila si ta svet, odšla si od nas. Tvoja dragi za teboj žalujejo.

Prizadeti družini Ferlic iskramo naše globoko sožalje!

— Ivana Mramor.

Delavske razmere.

Dickson, Pa. — Delavske razmere tu niso prav povoljne. Nekateri rovi obratujejo prav po ničilo, od 2—3 dni na teden. Torej se ne zasluži za vsakdanje potrebe. Samo en rov obratuje vsaki dan, ali se ne ve kako dolgo bo. Baroni premoga se znajo, kako se za njih lepše kolo suže.

Slovencev je tukaj malo. Večinoma so tukaj Litvini in Rusi. Zato pa naše društvo ne more napredovati, ker nas je premalo. Ker nam dajo baroni premoga dosti počitnic, smo se odločili iti po okolici nabirat za stavkujoče rudarje, kateri so že na stavki deseti mesec. John Fless, Bernard Uršič in jaz smo šli od hiše do hiše. Rojaki so nam šli na roko prav ugodno in nabrali smo nekaj obroke in denarja. Se lepo zahvalimo vsem. Vsaka stvar, ki jo sedaj darujete, je dobrodošla našim premogarskim štrajkarjem.

Rojaki po širni Ameriki, vam je znano, da ako se premogarska organizacija zlomi, ne bo prizadeta samo premogarska organizacija, ampak tudi mi. Delali bomo na pol zastoj in pa po 10 in 12 ur dnevno, kakor so nekaj delali, ko še organizacija niso poznali.

Toraj, rojaki, pomagajte našim premogarjem, pomagajte jim, ki so v strašni bedi, ki zmrzujejo po tistih lesenih barakah.

Darovali so sledeči:

Po \$2: Luis Kotar in Frank Panel. Po \$1: Beni Uršič, Relf Kančnik, Joe Degrovski, Mrs. Sveta, Mary Tammas, John Fila, Valentin Rus, Paul Cui, John Orešek, Josef Petruskavski, Frank Zura, Ches Zureg, Frank Tekav, Lita Macarie, Jacob Znidrič, Frank Brinc, Rudolf Baumkar, Matevi Zraga, Frank Slack, Anton Polanec, Lovrene Costnik, Lovrene Pirnat, Jacob Brucelnik, Frank Močnik, John Grodel, Fred Breelnik, Victor Pirnat in Joe Delach. Po 50c: Jos. Kutas, Mary Vogrin, Frank Igane, Mary Kosel, Jacob Zura, Jacob Zenda, Stanli Berkovski, Valta Kosakovič, Nick Stowack, John Belinski, Matt Malaker, Jos. Paulek, Jos. Cebular, Jos. Kozliver, Pidar Crapovick, Ros. Owen, Mary Baverl, John Maidit, Ernest Svok, Amilija Svok, John Breelnik, Josephi Mohave, Frank Elsiar, John Moseicki in Anton Ustir. Po 25c: Tony Dovick, Rodi Renko, Stanli Zalevski, Ben Sukovski, Jos. Bendack, Anton Zajc, Jenni Zajc, Anton Fenc in John Svok. Frank Vogrin 75c, J. C. Thomas 30c in Stefan Hebka 10c.

Toraj še enkrat lepa hvala vsem skupaj, kateri ste darovali za naše stavkujoče rudarje!

Pozdrav! — John Fless, član dr. št. 513 SNPJ.

P. S. — Vsto \$33.40 smo poslali v Bradling, Pa.

Nabiralci: John Fless, Paul Šoš in Joe Delach.

Zahvala.

Piney Fork, O. — Lepa hvala za poslano oblogo. Zelo sem bil vesel, ko sem na pošti dobil zavest, da ni za nas delavske družine nič dobrega, se lahko razume, ker kdor je prihranil kakšen cent, ga je lahko že porabil v teh dolgih mesecih.

OPAZOVANJA

Kako je treba pisati.

Dragi Gregor! Ti bi rad imel inštrukcije, kako pisati, kako je treba pisati dobre članke za liste. Nekaj ti že imam, praviš in talenta ti manjka. Well and good. Še talent in ambicija so dobre kvalifikacije za pisca.

Ali to še ni vse. Kaj pa bodo pisati in zakaj? Mar misliš, da si članke zaradi kruha? Če je tako — ne piši. Ne trdi časa in papirja. Čuvaj se vsakega posla! Idi rajši v busin — in potem piši članke mi grede, v prostem času. Bo vse speha. (Začetki business ni tako. Ako si pek, odpi "shoe pairing shop"; če si čevljar, odpi "candy store", in ako krojač, odpi mizarsko delavnico. Vprašaj druge, ki imajo kušnje, če misliš, da te "cam".)

Ti kajpada najbolje veš, da delaš, zato te ne bom učil. Vendar pa, če si neomajno nagiben za članarstvo in nočeš odnehati za nobeno ceno, dovoli akromno sugestijo:

Kdor hoče kmalu obogatiti pisanjem člankov, mora biti strateg. Ako si kdaj slišal besedo "prepričanje", pozabi jo. Tvoja članki ne smejo biti ti po kakem prepričanju. Pisati moraš tako kakor se pravi "munsajh" — vsakemu merila da bo vsakdo zadovoljen. Vidiš, dober butlegar ima samo eno stranko; vsi, ki lokajo, so njegova stranka. Tako mora delati tudi uspešen člankar.

Piši sladko in dolgočasno; dolgo vleci stavke. Izbiraj besede, kadar pišeš o neznajnih, da ne izbiraj besed, če imaš praviš iz ljudmi, ki imajo pravičanje. Včasih je treba zapeti z zvonec besedo, ki spominja na "ohcet" za čebelnjakom. Tih besed najdeš cel kup v leduardu Družbe sv. Mohorja iz leta 1887.

Dobro je tudi, da večkrat pišeš kakšno latinsko ali grško. Nič ne de, ako sam ne veš kaj pomeni. Devetdeset odstotkov čitateljev tudi ne ve, kaj temu pogoitnejo vse in odkašljajo: "Hardu, ta pa zna nekaj!" Čitatelji ne ve mislijo pa, da ti veš! — V kem članku zapiši, če drugemu, vsaj "reductio ad absurdum" ali "de facto." Nekam pojde in vrsta bo polna.

Ne pozabi tega, da tudi če si čitajo članke. Ako imate člankarski talent, lahko uganete, kaj mislim.

Tako delaj, sinko, pa boš kmalu slaven. Kdo bo članke tiskal je pa tvoja stvar. Svarim te naprej, da "Prosveta" jih ne bo. Oni, ki pošiljajo svoje članki "Prosveti" še niso obogatili Ne od člankov!

Franklinov spomenik.

New York. — Nebotičnik, sok 75 nadstropij, ki bo imel imenom "Tempel miru" bo spomenik Benjaminu Franklinu, nameravajo postaviti New Yorku.

Samotar zgorel.

Kewanee, Ill., 23. jan. — Če Loesh, ki je bil poznan kot dak in samotar, je v nedeljo zrel v ognju, ki je uničil njegov stanovanje.

karju. Le škoda, da mi ni bil prav, ker nimam nobene. Kri do pa moram sebi pripisati, da vam nisem pisal kakšna rogovor sem; merim 6 čevljev.

Za otroke je vse dobro. Mar vam naznaniti, da je bil 1. jan. tukaj Nace Ziemberger podpore. Smo dobili po \$2. Lokalih so dobili: pri enem po \$1 pri drugem pa \$4 celo dobo stavke. Jaz pa nič, ker nisem član unije, ker ne morem delati v rvo, ker mi zdravje ne dopušča Sem odvisen samo od Slovencev za podporo. Tako je z revežem. Delati ne morem v jami. Nazaj sto pomoči, me pa pitajo z lesohom. Ko je jama obratovalec, se naredil kakšen šit ali zunaj pri tesararni delu. Stavki pa je tega ni moglo. Alite, da sem kakšen slepar, vam tako pišem. Če ni vse nica, se lahko prepričate.

— Tomaz Dolinar, Box 241.

Vesti iz Jugoslavije

TRGOVINSKE ZVEZE JUGOSLAVIJE S SOSEDI.

(Izvirno.)

Po statistiki zunanje trgovine naše kraljevine za leto 1926 stojimo v izvoznem prometu v kupčijskih stikih z 42 državami, v uvoznem prometu pa s 57 državami. Od teh držav pa participirajo samo štiri z nad 10 % na našem izvozu, odnosno našim uvozom, pri nadaljnjih petih državah znaša naš izvozni promet med 1 in 10 % našega celokupnega izvoza in pri 9 državah znaša uvoz k nam le od 1 do 6 % celokupnega uvoza. Vse ostale države, 31 po številu v izvoznem prometu in 44 v uvoznem prometu, izvažajo, odnosno uvažajo v našo kraljevino le manjše množine blaga ter ne dosežajo niti enega procenta našega celokupnega izvoznega in uvoznega prometa.

Ta statistika že sama po sebi kaže, da je naša zunanja trgovina s posameznimi državami še zelo neenakomerno razvita in nezadostno organizirana ter da je za dosego stabilnosti in neodvisnosti v naši trgovsko-politični situaciji potrebno, da se naši kupčijski stiki z večjim številom držav razvijejo do enakomernejšega razmerja, da ne bi valutarne carinske ali prometne razmere v eni državi na mah ogrozile naš celokupen izvoz in naša silila, kadar je kriza na vrhuncu, da se preorijentiramo v novi smeri.

V našem izvoznem prometu stoji na prvem mestu Italija z okroglo 25 %, na drugem mestu Avstrija z 20 % našega celokupnega izvoza, za njo pridejo Čehoslovaška z 12 % in Rumunija z 10 %.

V uvoznem prometu pa je na prvem mestu Avstrija z nad 20 odst. celokupnega uvoza, na drugem mestu Čehoslovaška z 18,5 odst., nato sledijo Italija 13,8 % in Nemčija z 12 %. Da dobimo pravilno sliko naše zunanje trgovine, bilo bi treba odračunati od navedenih odstotkov nekoliko korektur, ker se mnogo blaga, ki ga izkazuje zunanja trgovina kot avstrijsko, odnosno italijansko, nemško ali rumunsko v resnici v teh državah samo reeksportira za pravo namembo, odnosno izvorno deželo, ki pa statistično ni izkazana.

Po izkazih mednarodnega urada za publikacijo carinskih tarif na Bruslu štejemo na celi zemlji na cel 170 avtonomnih carinskih ozemljih. Iz tega sledi, da stojimo v naši zunanji trgovini komaj z eno tretjino samostojnih carinskih teritorijev v kupčijem prometu. Toda že pri tej igri za nas Avstrija in Italija dominantno vlogo, ker dosežeta obe skupaj skoraj polovico naše celokupne izvozne trgovine.

Med eminentne naloge delovanja trgovsko - obrtnih industrijskih zbornic spada organizacija za pospeševanje trgovskih stikov s tu- in inozemstvom. Naše delo na tem polju je zelo intenzivno. Vendar pomeni vse to le skromen začetek sistematične organizacije, ki se komaj poraja. Konstantno padanje našega izvoza nas sili, da posvečamo največjo pažnjo temu vprašanju v zvezi s problemom pospeševanja in jačanja domače delavnosti in podjetnosti.

Osnovo za ureditev naših trgovinskih odnosov z inozemstvom tvori načrt avtonomne carinske tarife, ki je stopila 20. junija 1925 na podlagi sklepa ministrskega sveta v veljavo in na podlagi katerih so bile sklenjene dosedaj trgovske pogodbe z Italijo, Avstrijo, Anglijo, Belgijo, Nemčijo, Grčijo kot carinsko-tarifne pogodbe, a na podlagi klavzule največjih ugodnosti z Japonsko in Rumunijo.

S celo vrsto drugih držav je urejen naš trgovinski odnos na podlagi predvojnih pogodb, katerih veljavnost je bila do nadaljnjega podaljšana. Med drugimi spadajo v to skupino Združene države in Švica. Z nasledstvenimi državami je urejeno razmerje potom začasnih poveljnih pogodb in sicer s Čehoslovaško, Poljsko in Madžarsko na

podlagi klavzule največjih ugodnosti.

Kohent imamo na podlagi klavzule največjih ugodnosti potni in deklaracij urejene recipročno trgovinske odnose s Holandsko, Dansko, Švedsko, Norveško, Španijo, Portugalsko, Avstralijo, Novo Zelandijo, kakor tudi z večino angleških kolonij in protektoratov.

Z večino držav pa se namerava sedaj v kratkem skleniti nove trgovske pogodbe. Poleg držav, s katerimi se pogajanja že vršijo odnosno se imajo v kratkem pričeti, je v programu ministrstva trgovine in industrije ureditev trgovinskih odnosov z nordijskimi državami in baltičnimi republikami in zapadnimi državami.

Izmed vseh teh pogajanj pa spadajo med najaktualnejše in najvažnejše trgovsko-politična pogajanja momentalno dopolna pogajanja z Avstrijsko republiko. Inicijativo za ta pogajanja je dala avstrijska vlada, ki je dostavila preko svojega poslanstva v Beogradu našemu ministrstvu zunanjih zadev začetkom oktobra lanskega leta verbalno noto, v kateri je izrazila željo, da se z ozirom na izpremenjene gospodarske prilike v Avstriji sporazumno izpremenijo nekatere pogodbene carinske postavke naše trgovinske pogodbe z Avstrijo, ki je bila ratificirana dne 20. avgusta 1926. Izprememba teh postavk je bila potrebna deloma valed tega, ker je Avstrija avtonomno povišala v treh carinskih novelah uvozno carino na raznovrstne predmete, ki so bili v trgovinski pogodbi s nami pogodbeno vezani in je na podlagi teh povišanih stavkov pričelo pogajanje z raznimi tuzemskimi državami in se je s njimi deloma že sporazumno glede uveljavljanja višjih uvoznih carin kot so bile koncedirane nam v pogodbi iz leta 1926. Tako povišanja se nanašajo predvsem na živino, meso, mast in mesne izdelke, nadalje na moko, nekatere vrste sočivje in kemične izdelke.

Predvsem pa je treba vpoštovati tudi dejstvo, da je položaj Slovenije pri trgovskih pogajanjih z Avstrijo izjemen in zato prav posebno delikatno ter se bistveno loči od stališča, ki ga zavzemajo v tem oziru ostale pokrajine naše kraljevine. Osnovna baza naših pogajanj z Avstrijo je bila leta 1925, da dosežemo čim nižje pogodbene carine za uvoz naših poljskih pridelkov in živine v Avstrijo ter da se v zameno, odnosno v odškodnino da Avstrijem popuste na carini za uvoz avstrijskih industrijskih izdelkov v našo kraljevino. Rešiti to vprašanje Avstriji takrat ni bilo težko, ker obnova odnosno intenzifikacija poljedelstva in živinoreje še ni bila tako dozorla kakor je danes. Toda kmalu po sklepu pogodbe z nami, ko se je pojavila v Avstriji agrarno zaščitna tendenca, je trgovinska pogajanja znatno komplicirala. Ob pričetu dopolnilnih pogajanj se je naš ministrstvo poljoprivrede postavilo na stališče, da načelno sicer pristane na povišanje uvoznih carin za živino in poljske pridelke, vendar niti od deleč ne v tej meri, kakor so želeli in pričakovali avstrijski agrarni krogi.

Različne situacije pa je zavlačevalo tudi dejstvo, da se paralelno z nami vršijo za skoro iste predmete pogajanja med Avstrijo in Madžarsko ter da nam je naš praktičen interes v veliki, da s težkimi žrtvami ne kupujemo eventualno že drugod prodanih koncesij.

Vendar pa je pri vsem treba imeti pred oči razveseljivo dejstvo, da se slovensko narodno gospodarstvo normalizira in da stopa na boljša pota, kakor je hodilo do sedaj. To je razveseljiv znak, ki ga je treba tudi enkrat podčrtati. Na žalost je bilo zelo deževno. Letos je Ljubljana poplavljal 1.297.421 litrov piva, dočim lani 1.285.282 litrov.

Napredoval pa je konzum brezalkoholnih pijač. Malinovec in sadnega mošta se je letos v

nes prezentirali v slovenskem gospodarstvu taki uspehi in taki rezultati, ki bi bili ne samo v ponos Sloveniji, temveč celokupni Jugoslaviji.

Kaj poje Ljubljana v 365 dneh?

Ljubljana 2. jan. — Veselo novo leto! — Živimo in jemo. Jemo, da živimo. Ne bo za vas v Ameriki nezanljivo zvedeti, kakšni snedeži smo. Evo:

Po številu prebivalstva Ljubljana znatno napreduje. Zdravniki trdijo, da je Ljubljana zdravno mesto in da beleži med vsemi mesti Jugoslavije najmanjše število nalezljivih bolezni. Povsod drugod je n. pr. leto razasajala škrtistinka epidemio, dočim se je v Ljubljani pojavila le sporadično.

Kljub znatnemu porastu prebivalstva od zadnjega ljudskega štetja leta 1920 — posnavač razmer zahtrejuje, da je Ljubljana od l. 1920 do sedaj skoraj že dosegla lepo število 60.000 prebivalcev, pa statistika prehrane mesta, v kolikor so podani natančnejši podatki o konzumu, ugotavlja, da je Ljubljana letos veliko manj konsumirala in popila kakor prejšnja leta. Konzum živinskih potrebščin, celo najnujnejših, je znatno padel. Ta pojav nekateri tolmačijo kot posledico težke gospodarske in finančne krize.

Kruh in močnate jedi.

Za vsakdanji kruh, ki je pravi božji dar, in za razne močnate jedi je Ljubljana porabila 7.199.189 kg moke, lanko leto 7.323.610 kg, torej letos za 124.431 kg manj. Poleg tega so Ljubljanci konsumirali 490.041 kg riža (l. 1926 pa 703.929 kg). Ker Ljubljanci ljubi s a d j e kot pobiljšek k običajni hrani, je Ljubljana porabila letos 1.412.126 kg svežega sadja (lani 1.370.766 kg). Sadja je torej Ljubljanci zavžili nekoliko več kakor lani. Nadalje 108.406 kg suhega sadja (138.880 kg lani) in 453.392 kg južnega, največ iz Italije uvoženega sadja. Tega sadja se je nekoliko manj konzumiralo, ker se je l. 1926 zavžilo 496.187 kg. Mogoče so Ljubljanci napovedali boj kot italijanskim pomarančam in drugim sadjem iz Italije.

Meso in mesne jedi.

Ljubljanci ni vegetarijane, ljubi mesne jedi, zlasti razne penke in alično robo. Toda tudi konzum mest je letos znatno padel namram l. 1926. Ljubljana je porabila 217.391 kg mesa in raznih mesnih izdelkov (lani 252.476 kilogramov). Zaklako se je letos 8.598 komadov govedin, 16.661 telet (lani 16.717), a 25.545 prašičev (lani 24.327) prašičev. Ljubljanci torej ljubijo i telečjo i avinjsko pečenko. V postnih dneh pa si je Ljubljanci privoščili razne ribe. Pojedel jih je manj kakor lani. Zavžitih je bilo letos 35.717 kg raznih rib (lani 44.967 kg).

Da Ljubljanci primerno zabedi svoje jedi, je porabil letos 943.942 kg masti in olja, lanko leto pa 925.196 kg, torej zopet manj.

Za okisanje raznih jedil in pri salati je Ljubljanci porabili 225.555 l kisa.

Alkohol in abstinenca.

Vsak Ljubljanci, ki se pošteno naloži z raznimi dobrinami in okurbi želedec, ima lepo navado, da to počne tudi z alkoholom. Konzum alkoholnih pijač pa je letos znatno padel, kar bosta z velikim zadovoljstvom beležila "Sveta vojska" in društvo "Treznost". Ljubljanci so letos popili 2.975.269 litrov raznih vin namram l. 1926 za 264.798 l manj, ko so ga popili 3.243.052 litrov. Ob večjih svečanostih, slavnostih in veseljih je Ljubljanci splenden in rad plača kakor buteljko. Toda, letos je bil zopet rezerviran, in so Ljubljanci popili le 9.142 steklenic buteljkih vin in šampanjca, dočim so l. 1926 porabili 11.711 steklenic.

Coprav je letos vladala precejšnja vročina, se vendar ni poznala na konzumu pijač, ki je tudi nazadovol napram l. 1926, ki je bilo zelo deževno. Letos je Ljubljana popila 1.297.421 litrov piva, dočim lani 1.285.282 litrov.

Napredoval pa je konzum brezalkoholnih pijač. Malinovec in sadnega mošta se je letos v

ZDRAVSTVO

Poljudna beseda o higijeni in skrbi za zdravje.

Solčne in zračne kopeli. Če se kopljeh na solncu, izpostaviš svoje telo solčnim žarkom, čas kopeli mora biti natančno odmerjen. Če mirno ležiš, je taka kopel najboljša zdraviljenje kostne in sklepne tuberkuloze. Zračna kopel te utrdi, lahko jo imaš poleti in pozimi, ne močno napravljen, v senci ali polsenca, pa gibaš se moraš nekoliko (igre, gimnastika). Če pa na zraku mirno ležiš, je namen drugi. Tu gre za zdravljenje pljuč. Sicer pljučni nikdar popolnoma ne mirujejo; a skušnja je pokazala, da je relativna umirjenost pri velikem delu na pljučih tuberkuloznih bolezni ozdravi. Ležiš vodoravno, v udobnem stolu, napravljen, pokrit z eno volneno odejo ali z več odejami, kakor je pač podnebje in letni čas, v senci ali polsenca, na zraku brez prahu. Ravno ta zadnja zahteva je posebno važna, ker draži prah h kašljanju; kašel pretrepe obolele dele pljuč, in se ne morejo zarasti. Ležanje na zraku dosira zdravnik, kakršen je pač slučaj, trajati pa mora najmanj nekaj ur na dan. Dalje je treba gledati na to, da so ležalne lope isto zavarovane proti vetru, dežju (anegu) in proti močnemu solčnemu žarenju. Tudi morajo biti lope tako napravljene, da pride ob vsakem letnem čas lahko tja, ne da bi se zmočili. Obleka, čevlji, odeje, vse to mora biti suho. Vsa zdravila za bozne na pljučih bi moralo imeti poleti posebne hladne ležalne prostore na razpolago, najboljše kje v gozdu. Običajstvu je treba take reči dobro dopovedati. Navadno mislimo, da je solnce splošno zdravilno sredstvo in se izpostavimo njegovim žarkom tudi taki bolniki, ki bi tega nikakor ne smeli narediti. S tem dosežemo prav obratno, kar so hoteli doseči.

Medicina na Kitajskem. V prostorih kitajskega poslanstva v Berlinu je govoril berlinski zdravstveni historik profesor dr. Muebotter o gornji temi. Bil je tudi sam več časa na Kitajskem. Podal je pregled o razvoju medicinske znanosti na Kitajskem od najstarejših časov do danes. Najstarejši deli kitajske zdravstvene vede se imenujeta Hoangti Nejking in Naiking. Nastali sta že več stoletij pred Kristusovim rojstvom. Ljubljani popilo 41.845 litrov, lani 28.555 l, in 1.291 steklenice penine (pokalic), lani samo 905 steklenic.

Demon žganje na pohodu.

Beležiti je treba žalostno dejstvo, da se je zaviljanje žganij plač v Ljubljani zelo razpadlo, kakor kažejo statistični podatki. Ljubljana je porabila 89.677 litrov raznih spirituzov, iz katerih se je napravilo približno 2200 hl 40 do 42 odstotkov žganja. Konzum žganja je edini znatno napredoval. Ljubljana je nadalje zavžila pri čaju in drugod 37 tisač 423 l ruma, likerjev in konjaka, lani samo 34.603 l.

Ljubljana je končno požgala za 69.928 l denaturiranega spirita.

Otročje sladkarije.

Ljubljanska deca je tudi letos ljubila sladkarije, ker pa ni imela denarja, se je znatno omejila pri konzumu sladkarij in čokolade. Otroci so letos pojedli 128 tisoč 461 kg čokolade in drugih kandit, dočim je znašal lani konzum teh predmetov 482.260 kilogramov.

Ljubljanci ljubijo čistoto.

Pravijo, da je poraba mila pravo merilo za stopnjo kulture, na kateri se nahaja kak narod ali pokrajina. Ljubljanci so nedvomno kulturni, ker so porabili letos 552.929 kg mila in pralnih praškov. Ljubljanski četveronožci. Ljubljanski četveronožci, ki se dele na dve kasti, in sicer v one, ki ponosno dvigajo glave, ker prenočujejo v lepih in elegantnih hlevih in opravljajo le lahka dela, in one, ki noč in dan garajo in vlačijo razne tovore, so letos imeli tudi velik želedec. Porabili so za 3.681.378 kg ovsa, sena, otrobov in slame.

Taka je približna slika ljubljanskega želedec.

Iz tretjega stoletja po Kristu sta Sanghanun obairno delo o mrzlici, ter Muoking, temeljno delo o bitju srca.

Kitajci so v svoji medicinski vedi skušali dobiti vzročno zvezo med avtočnim makrokozmom in človeškim mikrokozmom. Nebeški "pnevm" (zrak, dih, gibanje), ki pride potom dihanja in hrane v naše telo, igra pri tem prvo vlogo, skupaj s sledečimi petimi elementi: a kovino, lesom, ognjem, vodo in zemljo. Otok krvi ni nikjer omenjen, a knjige učijo, da kroži po telesu "pnevm" in da gre po vrsti akroz pljučne žile, akroz debelo črevo, mehur, ledvice, žolč in jetra. Na jezik in na bitje žile polaga diagnostika največjo važnost, dočim se za urin ne zmeni nič. Razlikujejo 27 vrst bitja žile, literatura o tem obsega dobo 2000 let. Od zdravstvenih metod je še danes zelo priljubljena ta, da odstranimo bolnika z vbadanjem dolgih tenkih igel.

Kitajska je imela enega namena velikega kirurga, pred 1600 leti; imel je poseben način ometanja. Tudi danes velja na Kitajcem nima nobenega zaupanja v kirurgijo; navadno se pusti Kitajec operirati šele tedaj, če mu je zajamčen uspeh in pa da ni nevarno. Sicer sta pa dve najbolj občajni kirurški obdelosti, vnetje slepega črevesa in žolčni kameni, na Kitajskem redki. Razširjena je pa egiptovska očesna bolezen, tuberkuloza in sifilis; sušica hrbtenice moga in paraliza sta kot posledica sifilisa redka pojava. Norianic v notranjosti Kitajske ni; duševnih obolenosti je malo, v prvi vrsti gotovo zato, ker je zloraba alkohola na Kitajskem prav malo razširjena.

V boju proti tuberkulozi priporoča prof. dr. Pirquet sledeča načela: Varujte dojenčke in majhne otroke pred infekcijo! Nikar ne kašljajte nanje! Ne hodite obiskovat kašljajočih sorodnikov in znancev, ne pustite majhnih otrok k njim! Ne zapuajte otrok kašljajočim ljudem, tuberkuloze aumljivim! Ne dovolite, da bi tuberkulozni odrasli spali v istih sobah kot otroci! Glejte da dobijo deklice od 12. do 18. leta in dečki od 15. do 20. leta dobro in redno prehrano! Razumeti morate, da morajo otroci veliko jesti, in pazite na to, da tudi res veliko jedo. Tuberkuloza ovira tek in se morajo rabiti razna sredstva, da tek dvignemo; najvažnejše sredstvo je bivanje na svežem zraku. Vse zdravilne metode pri bolnih na pljučih soglašajo s tem, da se je v početku bolezni pacientom po daljšem bivanju na prostem tek zopet povrnil. Ni treba, da greš zato na morje ali v hribe ali v gozd; to napravš lahko tudi doma na strehi, pri odprtem oknu, zunaj na vrtu ali na polju. Zelo dobro je, če tuberkulozo in njeno razširjenost dobro poznamo.

Komunistične demonstracije v Parizu.

Pariz, 23. jan. — Okrog 10.000 komunističnih delavcev je večeraj protestiralo na ulicah proti zaprtju dveh komunističnih delavcev. Incidentov ni bilo.

Trije delavci ubiti.

Texarkana, Ark., 23. jan. — Trije delavci so bili ubiti in več drugih je bilo težko ranjenih, ko je v nedeljo eksplodiral velik tank gazolina na železniški progi blizu Ogdena, Ark.

Sestre ustrelil.

Harrisburgh, Pa., 23. jan. — 14-letni Chester Fallon je v prepiru, ki ga je imel s svojo dve leti starejšo sestro, pograbil očetov revolver in jo ustrelil. Fant je bil pripeljan v zaporo mladinskega sodišča.

Letalec smrznil v gorovju.

Boise, Idaho, 23. jan. — Letalec Fred Hoyt, katerega so aeroplani iskali več dni je bil v soboto večer najden smrznjen v gorovju. Njegovo razbitje letalo je ležalo nekaj tisoč čevljev od mrtvega Hoyta.

PRVA PISANA USTAVA.

(14. januarja 1639.)

V starem svetu so države polagoma nastale iz združitve rodov in plemen in plemen v večje skupine, dokler niso nastala velika kraljevstva in cesarstva. Istočasno z razvojem večjih človeških enot so se razvijala tudi načela o vladi. Tradicije, navade in običaji starih narodov so tvorili podlago njihovih osnovnih zakonov, t. j. njihove ustave ali konstitucije. Republike in demokracije so obstojale že dolgo pred odkritjem Amerike. Zgodovinsko dejstvo pa je, da je bila prva pisana ustava sprejeta v Novem svetu. Mala skupina kolonistov v Connecticutu je to storila. Ti priseljenci iz Angleske, ki so obožali absolutnem kralja in nestrpnost angleške cerkve, dali so že l. 1639 izraz nazorom o politični svobodi, ki so 150 let kasneje postali osnovno načelo Konstitucije Združenih držav.

Kolonisti v Connecticutu so prišli v dolino reke Connecticut in Massachusetts in bili so pod vodstvom nekega angleškega begunca, duhovnika po imenu Thomas Hooker. Ko so se našli izven oblasti massachusettske kolonialne vlade, so se lotili organizacije svoje lastne vlade. V tem zgodovinskem dokumentu so popolnoma ignorirali oblast angleškega kralja in pripoznali le suvereniteto ljudstva. Četvorica izmed poglavitnih načel te ustave je bilo:

1. Vsa vladna oblast prihaja od ljudstva.
2. Ljudstvo ne sme biti obdavčeno brez privoljenja svojih zastopnikov.
3. Število zastopnikov naj se ravna po številu prebivalstva.
4. Splošna volilna pravica naj velja za vse.

Ta ustava kolonije Connecticut je bila dokaj različna od vladnih načel v drugih kolonijah, kjer so bili izključeni iz volilne pravice vsi oni, ki niso spadali k uradni cerkvi. **FLJB.**

Pitigrilli: Seba za samec in tvoje otro

Bila je zmerom zvesta možu, zakaj nezvestoba povzroča zoprne komplikacije. Vendar se zaradi tega ni nikdar odrekla ljubezni. Neki nežen mladenič, ki mu je v življenju zadokalo, da je obrl svoje rožnato lice po enkrat na teden, se je zaljubil vanjo. Kakor se človek zaljubi, ko mu je osemnajst let in še ne pozna meja in sorazmerij. Ponuhal ji je vso svojo mladost in njegova neizumetnična svestost bi bila morda ganila nezmojlivo ženo, da ni zagrešil velike napake; naskakoval jo je z nežno bojazljivostjo in solzavim apotovanjem. Žena se nikdar ne da onemu, ki jo prosil, ker verjame, da jo tisti, ki jo hoče, mora tudi zaslužiti. Nekaj let pozneje je postal mladenič starejši in manj boječ. Toda v njenih očeh je ostal isti, kakor je bil v prvem trenutku. Prvi vtis odloča.

Drugi človek, ki je napadel njeno neoporečnost častne in zveste žene, je imel vse pogoje, da uspe. Imel pa je veliko, veliko napako: obečal ji je večno ljubezen. Leta 1920. ni bilo nobene žene več, ki bi želela večne ljubezni. Današnji ženi je treba obljubiti prigrdo s kratkim koncem. Če želiš sigurnega uspeha, moraš po ljubavni izjavi in razburljivem govoru izjaviti:

"... potem te pa pustim pri miru; ne bom te več nadlegoval. Dva dobra prijatelja postanem, če hočeš; in če ne, te vobče ne bom pozdravljaj..."

Sicer pa, tako je gospe dejal skandinavski slikar.

Med dnem, ko ti žene pravi, da si še "preveč mlad" in po dnevu, ko te ukaže, da si "prestar", je samo en trenutek. Točno v tem trenutku svojega življenja je bil skandinavski slikar, ki je dvoril gospe, katere ime bomo zamolčali.

Gospe * je bila žena profesorja *, ki je predaval giotologijo, bil član nekaterih akademij in avtor kilograme težkih

strokovnih knjig. Zanimiv ni bil, niti ne lep. Imel je uhlje kakor Mario Bouar, velik nos, velik trebuh in dve majhni nogi. Ne prevariti takega človeka bi značilo, užaliti Boga.

Profesor * ni bil nežen s svojo ženo. Dajal ji je ljubezen metodno, kakor po lihah. Ko je bil še mlad — tudi stari profesorji so bili nekoč mladi — je ljubil svojo ženo, toda sedaj je bil že potrošil rezerve svoje ljubezni.

Skandinavski slikar je prišel baš v trenutku, ko se je bila gospa, zapuščena po možu, odločila, da razmeče vasa svojo romantično bogastvo. Prišel je o pravem času". V tem je skrivnost. Prilika napravi človeka tatu in mami žene k popustljivosti.

Slučaj je dal, ta sta se gospe * in skandinavski slikar sešla v nekem salonu, kjer bebeli gobezdajo neumnost o umetnosti in literaturi. V tako zvanem salonu intelektualcev.

Gospe je hvalila alikarjeve slike, ki jih ni bila nikoli videla; slikar je hvalil gospo; njeno lepoto in eleganco občudoval že tisočkrat, daš jo je tisti dan prvič videl.

Ko je bilo konec čaja in razgovora, so alikar, pes in gospa odšli. V vso je gospa povedala, da je njen mož, profesor giotologije, zanjo stvar, ki ni ne dežnik, ne solnčnik in ki ji pravi Francoi en tout cas, ker jo rabiš, kadar je lepo vreme in kadar lije deš. Toda, da bi priznala, kako koristen je mož, ga ni ljubila.

Izjavila je alikarju, da bi bila razpoložena, da mu pokloni svojo prijateljstvo. Kadar ti kakšna žena nudi prijateljstvo, pomeni to toliko, kakor da ti je dala ključne blagajne, kjer hrani svoja čuvstva.

Psa je diakretno molil gobček skozi okno.

Profesor je čutil, da ni idealen ljubimec svoje žene. Čutil je, da nima pravice do njene ljubezni. Čutil je, kakor potnik, ki so s karto tretjega razreda stopili v prvi razred, sede na robu klopi, v pričakovanju, da jih vaak čas kakšen potnik ali kontrolor vrže ven. "Mož moj je ljubosumen, kakor carinski stražnik," je govorila drugi dan lepa in elegantna žena skandinavskemu alikarju pred neko kavarno v parku. "Bil bi aposenob, da pošlje detektive za menoj. V vaši palači pa ni ne šivilje, ne vedeševalke, niti ne salona za manikiranje. — Kaj hočem, če je človek mlad in interesanten, kakor ste vi, in stanuje v hiši, kjer ni niti pliskrovaže za razbite majolike."

"In bi hoteli, če bi našel skrito sobo?"

"Ne rečem, da ne."

"A tudi da ne rečete. Bi pristali?"

"Bi."

"Težko je v teh časih najti stanovanje."

"Človek, ki ljubi, premaga vse težkote."

Skandinavski slikar je objavil v jutranjem listu oglas: "Gospa za samec, a kopalnico in električno lučjo lače rešen gospod. Ponudbe..." Tri dni je čakal zamaž; oglas ni obrodil uspeha.

Minili so dnevi in vaak dan je gospa izgubljala zaupanje v ostopnost mladega alikarja. Toda preden je to zaupanje popolnoma izgubila, se je v njeni hiši nekaj zgodilo. Profesor je dobil pred odhodom na univerzo neko anonimno telefonsko obvestilo.

In drugi dan popoldne je sedel skandinavski slikar v gospejini spalnici in je pušil dišečo cigaro. Gospa je imela asurne oči kakor plamen punča. Iz najdba njenega sevrnjaka ji je bila močno po godu.

Kaj se je dogajalo v tej hiši, se ne ve. Gotovo je samo toliko, da se je od četrte do oame ure, baš ob času, ko je bil alikar v gospejini spalnici, njen mož, profesor giotologije, član in dopisnik mnogobrojnih akademij, nervozno sprehajal po pustih ulicah izven Porte dal' Popolo. Čakal je, da iznenadi svojo ženo, bodisi že pri vhodu ali pri izhodu iz katere teh aumljivih hiš, kakor mu je bil nekoč anonimno javil tisto jutro.

Andre Funesau:

LOV NA ZAJEC

Vaak boljši človek ima lovski revir. Če nima revirja in ako hoče, da ga štejejo njegovi bližnji med boljše ljudi, poskrbi vsaj to, da ima prijatelje, ki ga zdaj pa zdaj povabijo na lov. Meni na primer ni bilo lahko najti takih prijateljev; no, če je človek dovolj vztrajen, se tudi na nje nameri. Tako se je zgodilo, da sem nekega dne prejel pismo z razveseljivim vabilom: "Jutri bomo začeli loviti v Rungrisu. Pričakujemo vas ob 8. uri zjutraj." Bil sem navidezno vznemirjen, vendar je vse šlo po sreči, tako da sem lahko ob pravem času odinil. Rungrisa je mikaven kraj približno dve uri od Pariza, na poljih Sv. Denisa, kamor so tudi moji predniki radi zahajali na lov. Reči moram, da se ni preveč ne poznam v lastnosti in posebnosti pariške okolice, toda moja lovskih zadev ne vajuva pamet ni mogla doumeti, da bi bil blizu Pariza dober lov na zajce. Bolj verjetno se mi je zdelo, da nas namerava prijatelj presenetiti s kakim posebnim kosilom. Ta misel se mi je — pri moji veri — zdela bolj mikavna nego streljanje zajčkov po polju.

Ko sem bil ob devetih v Rungrisu, me je prijatelj sprejel z

očitno nejevoljo. Zarentačil je nad mano, če, kako morem biti tako neolikan, da pridem na lov z enourno zamudo. Lovci in gonjaci so vendar že dve uri na polju!

Opravil sem se, kolikor sem se v tistem hipu domislil, nato pa sva s prijateljem jadrno skočila na voz in se odpeljala na lovišče.

Med vožnjo se je najemnik revirja malce potolažil, tako da sem lahko potipal njegovo lovsko žilico in ga vprašal:

"Povejte mi, Peter, ali je na teh poljih res kaj divjačine?"

"Dejal bi, da je," je odvrnil. "V Rungrisu imamo prekrasen revir. Poslednja leta smo imeli posebno veliko divjačine, a letos se naše lovsko društvo, čigar član sem, še bolj nadeja obilnega lova. Plačujemo 200 funtov udnine na leto. S temi prispevki se je vzredilo letos devet zajcev in dva para jerebic. Ker imamo številno članstvo, si lahko mislite, da utegne biti veliko divjačine. Vem na primer, da so v Fresnesu vzredili dva para jerebic, a v Vissonu celo dvajset parov." Opazil pa sem, da prijatelj ni bil pregloboko prepričan o toli obilnem lovskem blagru.

Ko sva se pripeljala na lovišče, so pripopihali lovci z novico, da je nekdo pravkar ugodil prvega zajca. Brž sva tudi mi-

boš pa nagajala, pride pa povodni mož iz Ljubljane pote!"

Tedaj je razjahal pred vrati vitez srednje rasti svojega konja in vprašal goslinčarja: "Je še kaj prostora v hlevu?"

Vid Čičgoj mu je milostivo pokimal in pokazal s komolcem na dvorišče. Tuji vitez je moral konja sam odvesti v hlev, da bi mu odpel jermenje ni mu dal zobati; nikjer se ni ganil noben hlapec. Vitez Ahac ni mogel videti obraza novega gosta, ampak le njegovo sivo obleko, črno pero na rdečem baretu in dolge brke.

Vrata gostilniške sobe so bila nizka. Širokopleči vitez Doljanski se je moral nekoliko obrniti, ker ni mogel z obema ramama zaenkrat skozi vhod. Čez dve stopnici je stopil v nizko široko sobo. Ob vratih je visel molek z utipanimi debelimi jagodami in skodelice z blagoslovljeno vodo. Stene so bile orumenele in očrnsle od dima tresek. Zraven vrat, na vzvišenem mestu, je bil umivalnik in omara s posodami, jedili in piščami. Ob golih stenah so stala težke klopi in debele mize, nepogrnjene, na mizah vrli pa kozarci in velike, zemljane podobne "trente".

Nenadoma nam je prišla na-proti nova lovška družba. Ti lovci so streljali močvirskale pti-ce. No, zadeli niso nobene.

Obe lovski četi sta bili na moč podobni vojakom na manevrih, ki s papirnatiimi patronami ob-strelijujejo neprijatelja.

Pa na glas si tega nisem upal misliti.

Tako smo tedaj hodili in blo-dili vse dopoldne. Nič ne rečem: izprehod po jesenski pokrajini

je bil imeniten. Če le ne bi lo-vci toliko streljali in ako ne bi bi-lo nestrpnih psov in škodožel-j-nih gonjačev; brez vsega tega bi bila na poljih tista tišina, ki človeku tako dobro do. Vseka-ko utegne biti lov nekam čud-na zadeva: po tolikih urah — niti enega zajca ali ene jerebi-ce.

Ko smo čuli, da zvonijo poldan, je Peter vedel, da vstopimo v lovsko hišo in se malce okrep-čamo, nato pa urno zopet na lov.

Cez deset minut je bila za-kuska končana. Poučili smo sto-je in bratje v Nimrodu so se zgovorno opravičevali, zakaj ni bilo nič plena; vsak je pripove-doval, koliko je streljal in kako so padali zajci, ali bil je dan smole: našli niso nobenega. Skratka: čutil sem, da me na-vdaja pónos s tako družbo.

Tako smo tedaj planili spet na polje. Zdal se je, da psov lo-tevala nestrpnost. Hodili smo po strniščih, gazili detailico in krompir; korakali smo vse po-poldne v skupni črti, da res ni mogel še tako prebrisan in urno-gov zajec uiti svoji usodi. Te-dajci se pojavi v polju rdeča, gibljiva točka. Kakor na pove-lye se oginjal salva petnajst — dvajset strelav. O drobnem, rdečkastem zajčku pa ni bilo vse sledu. Bil bi se najbrže izognil bridki usodi, če bi bil iz-vrtil prvotni načrt in pobegnil naravnost naprej. Bil pa je to-li drzen ali neizkušen, da je ho-tel z glavo skozi gid strumnih lo-vecv. Zadel je vkrizni ogenj in tu ga je razneslo na kose.

Tako je torej poginil prvi in poslednji rungriški zajec. Nje-gova smrt je bila dokaj draga: vsak lovec je moral plačati sto frankov prispevka za to, da se je priredil uspešen lov, vrhu te-ga pa še državno lovsko takso. Koliko je stal smodnik z vsem ostalim, kar se šteje k inventar-ju dobrega lovca, naj blagohot-no zamožim. Reči moram, da sem slab računar in niti ne vem natančnih števil. Bili pa smo čudovito idealni možje, zakaj vsak izmed nas je v svoji pari-ški večerni družbi mikavno opi-soval ta lov in vsi smo bili trdno prepričani, da bodo čez dve leti sajci kar gomazeli. V ta namen smo žrtvovali doberne vsote de-narja.

NAZNANILO IN ZAHVALA

Zalostnim srcem naznanjam sorodnikom, prijateljem in znan-cem tužno vest, da je nemila smrt pretrgala nit življenja mo-ji ljubi soprog!

MARY ROPE.

Umrja je dne 8. januarja 1928 v Greensburg bolnišnici, po 4-dnevni bolezni pljučnici. Po-greb se je vršil 10. januarja. Pokojna je bila rojena 14. aprila leta 1887, stara 40 let. Doma je bila iz Ribč na Kranjskem. Pripadala je k društvu št. 87 S. N. P. J. Lepo se zahvalju-jem mrs. Košir in John in mrs. Steban, ki so mi nudili prvo po-moč v moji nesrečni in žalostni uri. Nadalje se zahvaljujem za pomoč mr. Martin Urana ml., Jakob Jelčkar in mrs. Mautinc. Zahvaljujem se Franku Smolču za vožnjo v Greensburg. Nada-lje se zahvaljujem za darovane vence. Franku Smolču, Mike Stern, Pite Rope, Louis Kohelj, Joseph Poglednik, Herman Po-glednik, Louis Molle, mrs. Ci-rar, Frank Vasia, mrs. Sušter-sič, mrs. Košir, Jakob Ville, Li-to Cignetti, Anton Zornik, in društvam št. 87 S. N. P. J., dr. št. 80 S. S. P. Z., mladinsko društvo št. 613 S. N. P. J. in dr. št. 154 J. S. K. J. Toraj lepa hvala še enkrat vsem, ki ste se udeležili pogreba, in ki ste mi pomagali ob moji žalostni uri. Tebi, draga soproga in mati, odšla si od nas zavedno a naš spomin bode ostal zavedno v naših srehi. Počivaj v miru in lahka naj ti bude ameriška gruda. —Zaljujoči ostali: Frank Rope, soprog; Mary, Fanie, An-na, Mildred in Dorothy, hčere; Joseph, sin. Vsi v Herminie, Pa.

Ali šli ste v tiskarno? Naroči si "Sloven-sko-angliško slovar", katere je iz-dala dr. Tina na prodaj Književna maten S. N. P. J.

(Dolje prihodnja)

NAZNANILO.

S tem naznanjam Slovincem in Hrvatom, kakor tudi druge-mu občinstvu, da sem odprl svoj SHOE REPAIR SHOP na Cen-ter street, Boswell, Pa., ter se uljudno priporočam za obilen obisk. — John Pokoč.

Osabeli, bolelni možje in žene

Muga-Tone povzroča žubore uspehe se pri vsaki le nekaj dni, v slučaju živine o-čelasti, izgube teže, slabega teha do jeli, neprijetnosti, letodnih in letodnih ter dru-gih nesposobnosti, ki povzročajo osabeli in is-mušeni telesni sistem.

Muga-Tone daje novo moč in življenje vsem vadnim organom telesa. Povrne mirno spanje in napravi močno kri, podpira se bodaj nov živelj. Kupil se dano eno stah-tov in se preizkuša v uspešnosti v vašem slučaju. Prekaj se v vseh lekarnah z jan-stvom, da se denar vrne, ako ne pomaga.

KAKO DOLGO BODETE ŽIVETI?

Znanstveniki so pronašli, da bodi-šnji, krogar ali papagaj lahko žive, da so 200 do 300 let stari. In vi? Fakt je, da stalna redna pažnja za normalno delovanje vaših prebavnih organov vodi v dolgo življenje. Tri-nerjevo grenko vino pomaga obistin-jenju groznih bolezni. "Whit-ing, Ind." — Jas sem 80 let stara in Trinerjevo grenko vino je moje edi-no zdravilo. Mrs. A. Klingner. Vso-rec steklenica zdravila, plašite ponjo na Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill., in priložite 10c za pokritje poštne stroške.

Zagotovo odpravi BOLEČINO.

Obupani ljudje, ki trpe valed ostrih bolečin kot da bi jih kdo zbadal s nožem, ki trpe na ledicah, lahko do-be dobrodelno pomoč, ako si prilepijo Johnson's Red Cross ledični obliži. To jih bo skoraj takoj rešilo strahne-trpljenja ter ne bo motilo zdravlje-nja, ki ga je predpisal zdravnik.

Johnson's Red Cross ledičnega obli-ža se ne sme amatrati kot kakor-šnokoli zdravilo za organske bolezni — v slučaju takih bolezni morate vedno vprašati svojega zdravnika za svet.

Johnson's Red Cross ledični obliži greje in pomirja. Njega blagodejni uspehi trajajo toliko časa, dokler ga nosite na sebi. Zagotovo vprašajte lekarnarja za velik Red Cross ledični obliži z rdečim flanelastim ošadjem. Pri vseh lekarnarjih. —Adv't.

Telefon Cadillac 9457
Tel. na dom Empire 8775

IVAN A. MAROHNIC

Attorney at Law
(ODVETNIK)
Govori slovensko
1129-1131 First Nat'l Bank Bldg.
Woodward Avenue and Cadillac
Square,
DETROIT, MICH.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Dec. 31-27) po-meni, da vam je naročnina po-tekla ta dan. Ponovite jo ravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejme-e, je mogoče vstavljen, ker ni h plačan. Ako je vaš list pla-an in ga ne prejmete, je mo-goč vstavljen valed napačnega aslova, pišite nam dopisnico in avedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi dru-štveni tajniki in drugi zastopni-i, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani S. N. P. J. doplačajo \$4.80 za eto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero a leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člani \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo eto \$1.20.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO

"PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

IZVRSTNA PRILIKA

Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite

list Prosveta vsak dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENC, vredno \$5.00—ako nam pošljete brez odbitka svoto \$8.00.

Ali pa tri knjige: SLOV.-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGE-NEZIJE, vredna \$1.50, in PATER MALAVEN-TURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto \$8.00.

To velja za člani S. N. P. J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani pla-čajo \$9.20.

Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupne vrednosti za \$2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZA-KON BIOGENEZIJE, ali pa ZAJEDALCE in HER-TENICO in INFORMATOR ako nam pošljete svoto \$4.00. Ne člani pošljejo \$4.60. Ali pa za \$3.00 polleta list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Nečlani \$3.60.

To vse velja za stare in nove naročnike. Vsa mora poslati celo svoto brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravnništvo na naslov:

Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ime

Naslov

Država..... Čl. društva.....

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V-TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih!

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA CLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijako delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELO TUDI VSA USTMENNA POJASNILA

Rado Murnik:

HČI GROFA BLAQAJA

(Dolje.)

28.

Slavna gostilnica pri Veselem medvedu je stala malone na sredi Rožne ulice, v enem izmed najstarejših delov ljubljanskega mesta. Slovca je pri domačih in tujcih, zakaj spošto-vani meščan in gostilničar Vid Čičgoj, kré-marske zadruge imenitni predstojnik, ni točil nikdar nobene jesihašte čobodre, kakor je to žalibog uganjalo toliko kosmatovestnih kré-marjev, ampak pravo vino, pa še prav poceni. Daleč naokoli je bil na najboljšem glasu njega črnikalec in vipavec, pa tudi dojenec. Njegov-a bogaboječa zakonaka žena Polona je znala kuhati tako dobro, da ne bi mogel zabavljati noben še tako aiten in razvajen grof; zlasti pa so navdušeni občudovalci njene višje kuhar-ske umetnosti hvalili mesene kjobane, pošteno dolgo in lepo rjavo pečene v preanem maslu, dehteče in okusne, po dva vinarja. Onduka je bilo vedno dosti gostov, bodi v petek, bodi v svetek. Pri Veselem medvedu je bila vsak dan nedelja. Godci so včasih prihajali že do-poldne ob devetih in godli do treh noči. Z lakre-nim veseljem se je bližal vitez Ahac hramu krepcanja.

Pred gostilnico je videl nekoliko tovrnih konj; med njimi so stali možje, kričali in si po-nujali vrč vina iz roke v roko. Nad vrati sta visela zelen šelezen venec in grozd. Ob vratih je bil naslikan prijazen medved; držal se je na smeh in pil medicino kar iz vedra. Umetnik pa ga je bil pogodil tako alabo, da vitez Ahacu ni ugajala vesela mrečina niti takrat, kadar je bil najbolj židane volje.

Čičgojeva gostilnica je bila patindenk-hiša. Pred tridesetimi leti so oblegali Ljub-ljano vojaki prepirljivega cesarjevega brata Albrehta in celjskega grofa Ulrika, pa niso nič opravili; v zahvalo je popustil cesar Fri-derik Tretji hišni davek vsem hrabrim meščan-om, ki so se udeležili bojev za mesto. Od vsa-ke patidenk-hiše je bilo treba plačevati le po en krajcar na leto. Oča Vid in drugi so ga nesi vsakega 30. septembra slovesno v mestno hišo.

Vitez Ahac je rožljajal s svojimi velikimi ostrogami v obokano mračno vežo in ugledal gostilničarja, debelega bradatega Vida Čičgo-ja, ki je nosil na glavi ogoljeno zelenobaršuna-sto čepico, nad irhastimi hlačami pa zviti bel predpasnik in zarjavelo bodalo ob pasu. "Mož se je držal kaj resno in leseno dostojanstveno.

"Hvaljen Bog!" je pozdravil vitez Doljan-ski.

"Pozdravljeni v imenu božjem!" je godr-njal gostilničar in šel proti vratom. S svojim hladnim vedenjem je hotel kazati, da se prav nič ne tuli za goste.

"Jazbec ošabni," si je mislil vitez Doljan-ski. "Ako ne bi mel tako dobre jedi in pijače, ne bi za nič zahajal k njemu."

Prišel je mimo kuhinje. Na ognjišču je gor-el ogenj ob loncih in pod velikim kotlom, visočim na kijuhi od stropa. Znoječa se go-stilničarka, životna, bleda mati Polona Čičgo-jeva je čepela na pručici in vrtela razen z pe-čenkami. Močno je dišalo po kuhinjskih diša-vah. Na tleh, blizu kupa zaklanih piščancev, je sedela devetletna Čičgojeva hčerka in jo-kala s trdovratno vztrajnostjo razvajenega otroka.

"Le trobi, le!" jo je karala mati. "Le še bolj na glas, da te bodo prej Turki!"

"Ojej, Maruška, nehaj no!" se je oglašil tudi vitez Doljanski. "Ako boš pridna, ti pri-nesem takega konjička, ki se da pojesti. Ako